

מעלה
וצורה

"ויפגע במקום"

שם, אשתוקק להיות
שם, את חיי לחיות

אי מזה בדרכי נקריתי
בהלך זר
מן ההווה הלא מוכר
שטרם בואו תמיד כבר גז, ונעלם
אל תוך שגרה קהה
אל תוך זיכרון עמום
של רגעים כמהי הקשבה.

והרי את זה ההלך זמנה ההשגחה...
אלי...

לא לפגוש סתם כך בהלך
לא בדמות או דיוקנאה
רק...
לפגוע אני רוצה,
לפגוע בְּמָקוֹם...

שם, במישור ההוא
בהסתכלות ההיא התוכית
אנשים יש, שפוגעים בך!
שפוגעים בְּמָקוֹם ונוטעים אילן
עם לב נדיב
עם לב מקשיב
מאחה הבדידות של אדם כלוא בשלמותיו
פתוח אל הישות שבדיוקן.

שם...
ואם גם כאן...
אך במישור ההוא!
כאן, אך במישור ההוא!

שמי יום הזיכרון

שמי יום הזיכרון
לעת ערב,
כאילו הרכינו ראש,
כאילו רצו לדמוע,
כאילו לא יכלו לעצור
את צערם
את כאבם המר.
מסך של עננים
הסתיר את כאבם
על הבנים ההם.
הם, השמיים
יצטרכו למצוא כוחות
בליל החג
כדי להתחיל שוב,
כדי להתכיל מחר
ולחגוג בצל האבל.

יצחק

כשכולם העיזו ביחד,
בקבוצה מאורגנת
לשתות ממימי תהומות.
גיליתי בחצר אחורית
בארות
שאבא חפר.

ניכר בהן הזמן
שהתפלש בהן, וכמעט שסתמם
והחול,
שדבק בשפתם.

מתיקות טעמם הכתה בי
זכרונות יציבים.
בעומק
סיפרו לי המים
את דמות דיוקנו של אבי.
וצחקנו
עד קצות העולם.

נפשי

נפשי,
קול דודך דופק
על דלתותיך
ומעיר מתהום הנשייה
צפונות ריך

נפשי,
אל תיכלמי ותבושי
מצעקות מעניך
ושיברת ופרצת ורחבת
כל גבולך

נפשי,
הגיע עת, עוררי
לימודי סתריך
ויגעת וחיפשת ומצאת
ליקוטי פלאיך

נפשי,
מסורה בדודך, והוא
קשור אליך
יחדיו בשיר, נפשי
הותרו כבלייך

כשמקלפים

כשמקלפים את קליפות אי העצמיות
לפעמים קצת מופתעים, לא מופתעים
למצוא את עצמנו
עומדים
בראש מורכן,
ולב נשבר, שְׁלוֹ
נישא אל שֵׁם
שֵׁם אל
ליבו.

ובפשטות, עוצמים עיניים,
בפשיטות,
כמי שאין לו כלום
ובכך – יש לו הכל...

מעשה

שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש ...
 וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה התקינו
 שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס
 (יומא פ"ב מ"ב)

בית המקדש.

ערב יום הכיפורים היו מעבירין לפניו קרבנות שיהיה מכיר בהן ויהיה רגיל בעבודתו.
 ובבוקר עת אומר הממונה ברקאי יורד לו לבית הטבילה.
 והכל קדוש, טהור, לבן, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם
 לפני ה'
 והכהנים והעם כשהיו שומעין את השם המפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה
 היו כורעין
 ומשתחוין
 ונופלים על פניהם
 לפני ולפנים
 עוד רגע קט מכסה ענן של קטורת את הכרובים והכהן יוצא כלעומת שבא שלא יפנה
 גבו
 אל הכרובים.
 לשון של זהורית היה, אך כבר בצהרי היום נהפך ללבן.
 אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.
 אמת
 מה נהדר היה כהן גדול בצאתו בשלום מן הקודש, ויום טוב היה עושה אז לאוהביו.
 בוקר.
 הבוקר הכי טהור. בוקר ראשון לסליחה.
 שקט עדין במקדש, עוד לא האיר היום ורק הממונה מסתובב בין השומרים.
 קול שקשוק נשמע מכיוון בית המוקד, מקום שם ישנים הכהנים.
 "קומו, קומו לעבודת הבורא"
 כהנים זריזים הם ועומדים מוכנים לעבודת היום.
 "חדשים לקטורת בואו והפיסו"
 שהקטורת היתה מעשרת וכולם רוצים לזכות בה.
 "מי יעלה אברים למזבח?"
 והמזבח גבוה "אמות והכבש ארוך ל אמות והם היו רצין על גביו שכל אחד רצה
 לזכות בהקרבה לפני קונו

ושני כהנים כבר בראש הכבש עוד רגע קט והאחד זוכה.
עד שבאו לידי סכנה
ואביו של תינוק:
"הוא עודנו מפרפר וסכין עוד לא נטמאת".
בית המקדש
בוקר ראשון לסליחה.
הלכתי ללשכת הגזית מקום מושב הסנהדרין
אוהב אני לשבת שם בצד
לשמוע שכינה המדברת מתוך גרום.
וראש הסנהדרין שותק.

משה

ניצב בעדת אל

מביט אני דרך החלון. רואה את החושך נסוג בבהלה מפני האור, האור הנוסך על ערפל העמק מראה קדושה ומעניק לאגלי הטל ניצוץ שובב. בעוד רגעים מספר יעלה הבוקר, ועמו יעלו לבית המדרש הזרזים המקדימים לתפילת ותיקין. חיוך של סיפוק עולה על פני, ואני מתמתח בהנאה. זה עתה סיימתי לילה שלם של לימוד והכנה לקראת שבת המלכה - "מישמר" בלשון הישיבתית - מדפדף בחומש - אולי אספיק לחטוף כמה פסוקים מ"שישי" לפני התפילה "ועבדתם את ה' אלוהיכם... והסירותי מחלה מקרבך". דפיקות, אני נגש לפתוח הדלת - מסתמא, אחד המקדימים לתפילה. אני פותח הדלת וקור עז חוזר לבית המדרש ולבין עצמותי. אדם מבוגר, עטור זקן ומעוטף במעיל דובון ניצב בכניסה. "בבקשה" הוא פונה אלי, "אם יואיל כבודו לבוא ולהשלים לנו מנין שחרית, שבדיוק תשעה אנחנו וצריכים לעשירי". חצי דקה חולפת, וכבר אני בחוץ, לבוש במעיל וחמוש בתפילין - מוכן לבוא ולקיים בגופי את הפסוק "אלוקים ניצב בעדת אל", שהרי משם נלמד ששכינה שורה בעשרה. צועד לצידו ומנסה להדביק את צעדיו המהירים, מתבונן ביופיה של העיירה המתעוררת לחיים, נקיה ומצוחצחת מטל השחר. מאזין לדבריו, "פעם לא היינו צריכים להשלמת מניין. בית הכנסת היה מלא בכל התפילות. אבל הדור הזה, דור לא ידע א-ל, אינם יודעים טעמה של תפילה. בכל פעם אני מתרוץ ברחובות ומחפש עשירי, היום לא מצאתי אף אחד והרחקתי עד אליכם, לשיבה. שם, ידעתי, אוכל למצוא עשירי בכל עת". וכבר הגענו, אני מביט בבית הכנסת - ניכר בו שיטן הוא ומוזנת, בחזיתו שלט - "בית הכנסת יד פרץ", על שם חייל, שנהרג בעמדו על משמרתו. ובתוככי בית הכנסת - הקירות נוטים לנפול, והעזובה רבה. גם פניהם הקמוטות של המתפללים אינן מאירות כיאה לשעת שחרית יפה שכזו. אמנם כולם מניחים תפילהם בכוונה ומברכים הברכות בנחת רוח - אך באוויר בית הכנסת שורה עננה שאינני מבין משמעותה. והתפילה - תפילה שאינני מכיר. כמובן - מילות התפילה מוכרות לי היטב ושגורות על שפתי, אך מעודי לא נפגשתי בכזו תפילה. המתפללים - כולם קוראים במתינות ובאורך רוח. כמונים את המילים אחת לאחת. והכוונה גדולה, וקדושה שורה מעל. אך העצבות עדיין מורגשת, ללא הסבר. נסת"ימה התפילה - ולאחר שקריתי את השנים מקרא ואחד תרגום ואת התהילים היומי, קיפלתי תפילי וצעדתי לשיבה. ובדרך - עדיין מטרידה אותי, אותה תחושה עמומה, שעטפה אותי מיד משהגעתי לבית הכנסת ועד עכשיו. ומול עיני עוד ניבטות פניהם המעוננות של המתפללים. ופתאום - אני נזכר בדבריו של האיש שלקחני להשלים המניין, כיצד אמר ש"הדור הזה - דור לא ידע אל", ו"פעם, בית הכנסת, היה מלא בכל התפילות", ואני חושב על הדור הזה - שאני חלק ממנו, ועל הדור ההוא - שהולך מבלי שוב...

ברק

עיר מקלט

1

הסוס הצעיר עשה את דרכו בשביל צר ומתפתל. "אין ספק שזוהי הדרך, כל השלטים הצביעו לכאן" חשב לעצמו בעל הסוס, חשב והמשיך לרכב לעברה של עוד עליה תלולה ומתמשכת.

לאחר כמה שעות של רכיבה מייגעת הן לרוכב והן לסוסו, התגלה לפנייהם המקום אליו מועדות פניהם. הסוס נעמד במקומו, הרים ראשו וצפה בקצה הפסגה שם עמדה לה, אולי בגאווה, העיר קדש.

"המקום הזה יכל להיחשב כעיירת נופש בנסיבות אחרות" חשב לעצמו הרוכב. וכך תוך מספר דקות מצא את עצמו ניצב מול שני שערי עץ שגרמו לכל המתדפק תחתיהם הרגשת השפלה ונחיתות מול גודלם האדיר.

ביתו החדש נראה מבחוץ טוב בהרבה ממה שתיאר בתחילה במחשבתו: בית עץ עם מרפסת הפונה לעבר ואדי מרוחק, אחד מיני רבים שנחלתו, נחלת שבט נפתלי, יכלה להציע.

כבר לפני שנים נטש יאיר את נחלת ילדותו והלך לנדוד כסוחר בכל חלקי הארץ, "לרעות במטלטלי זרים" – כך תיאר זאת אביו, ודווקא עכשיו כאשר נקלע למצב כה קשה כאילו משכה אותו חלקת ילדתו, כרוצה בחזרתו אליה, כלוחשת לו בינות לנחליה ויערותיה שרק אצלה ירגיש בטוח.

יאיר אכן הרגיש שהמקום היחיד אליו יכל לברוח היא נחלתו, אך המחשבה על מציאות בה חי, במקום ילדותו ממש ולא כגולה באדמתו, לא נתנה לו מנוחה.

יאיר צעד פנימה ונכנס לחלל דירתו החדשה, דירה מלאה ברהיטים היתה אך ריקה מאדם. בעודו מתהלך, ניסה יאיר להתרשם מי גר פה פעם לפניו ואיזה סיפור החביא מאחוריו.

"כאילו מנסים להשכיח ממך למה אתה פה", חשב לעצמו הנער לנוכח הסדר המופתי, "כאילו הכל נורמלי", מחשבות וזיכרונות כאחד החלו להציף את ראשו, יאיר השליך עצמו על המיטה באפיסת כוחות מכל הימים האחרונים והחל לבכות, בכי חרישי שהלך והתחזק עד שהסתיים בתרדמה עמוקה.

2

לא ניתן היה לחשב כמה זמן עבר בדיוק מאז שהגיע יאיר למקום – שלושה ימים אולי ארבעה, הוא לא יצא עדיין מפתח ביתו. את רוב הזמן העביר בשינה מקוטעת וכשלא ישן

התיישב מול חלון ביתו הפונה לרחוב – ובהה, עיניו ודרך הכורכר השתלבו יפה בשיממון שהעלו שניהם.

מעברו השני של הרחוב נפרשו הרי הגליל הירוקים שנראו לו לפתע כסוגרים על ביתו וחייו, יאיר ישב ונזכר במה שהיה לו, חשב על מה שאין לו.

דומה שהיתה זו שעת בוקר מוקדמת של יומו הרביעי בעיר כאשר נשמעה צהלת סוס בקירוב לביתו, יאיר זיהה את סוסו כבר לפי געייתו המוכרת וראה בכך תירוץ טוב כדי לקום ממיטתו ולצפות במראה לא שכח.

הסוס עמד בחצר ביתו, שנראתה לפתע מוזנחת מתמיד, ליד הסוס רכן איש מבוגר בעל כובע רחב שוליים, כובע שהסתיר את כל פניו. כנראה אותו האיש בנה לסוס שוקת גדולה וברגע זה הניח בה תבן.

יאיר צפה בנעשה כמה רגעים ושהבין שאין האיש שם לב לנוכחותו צעק לעברו: "מישהו הרשה לך לגעת בסוס שלי?" האיש הרים ראשו באיטיות והביט בחור הניצב לפניו כמה שניות כאילו הפריעו באמצע פעולה הדורשת ריכוז רב.

- "ממי אני צריך לבקש רשות?" האיש נראה ודיבר בצורה רגועה ובוטחת.

יאיר יכל להבחין שהאיש אינו צעיר כמו שחשב, מבנה גופו ותנועותיו נראו כשל אדם בשנות העשרים אך פניו הוכיחו שאינו זוכר שנים אלו.

- "ממני, בעל הסוס" ענה יאיר בהיסוס לא מובן.

האיש חייך וענה בסבלנות, כמו מסביר לילד קטן: "אם את עצמך אתה מפקיר, לא תוכל להיות בעליו של משהו אחר" וחזר להאכיל את הסוס באותה שלווה כאילו זבוב הפריע לו, ועכשיו סילקו.

יאיר צפה בו בתדהמה עוד כמה שניות ואחר נכנס פנימה, בכניסתו קלטו עיניו את דלי המים המונח על מפתן ביתו כבר מיום שהגיע, הדלי כמעט התרוקן אך עדיין ניתן היה לראות את השתקפותו שלו דרך המים, השתקפות של אדם חולה, חיזור ומצומק, עייף משינה, טרוד מסיוטים.

"מזל שריח לא עובר בהשתקפות" חשב ושתה את כל הנותר בדלי, לאחר מכן השליך בתנועה פתאומית את הדלי ופסע לקצה החדר שם הניח את כל החבילות שהביא עמו מחייו הקודמים. יאיר פתח אותן אחת אחרי השניה והחל למיין את חייו החדשים.

3

השוק של קדש עמד במרכז העיירה, שוק רגיל, רגיל מידי. לאחר שעת הליכה סתמית בין דוכנים משמיימים והתבוננות באנשי עירו המשעממים לא פחות, החליט יאיר לקנות קצת מזון בסיסי ולחזור לביתו. בדרכו חזרה חרט כמה מסקנות בראשו: האחת – שהוא מעדיף למות ביד גואל דם אלמוני ולא לחיות בעיר מקלט יותר מחודש ימים, והשנייה

היא העובדה שביתו ממוקם ממש בקצה העיר ויעשה בחכמה אם בפעם הבא יגיע על גבי הסוס.

בחלפו ליד בית השכן הבחין יאיר באיש בעל הכובע המוזר עובד בשדה, יאיר חשב לפנות בשלום אך לאחר שהעלה בזיכרונו הטרי איך התייחס אליו הזקן, מוחו כבש את יצרו, והוא המשיך לביתו.

מסתבר שגם בעיר מקלט הזמן עושה את פעולתו אך קצת יותר לאט, ורק התבקש שבאחד הימים בהם יצא יאיר מן השוק על גב סוסו הבחין בשכנו מתחיל לצעוד בדרכו הארוכה. יאיר נעצר על ידו.

–"צריך הקפצה?"

–"למה לא" הפטיר לאחר כמה שניות של הרהור ובתנועה חדה ומיומנת קפץ על גבי הסוס.

–"קוראים לי יאיר" אמר הנער בעבור כמה דקות של רכיבה שקטה.

–"ומה שמך?" שאל לאחר שהבין שלא יקבל תגובה כל שהיא אם לא ידרוש.

–"עיבל".

–"עיבל? קראו לך על שם הר הקללה? לא פלא שסיימת כאן" וכשהמשפט עדיין על פיו התחרט על התחלתו.

–"אני הוא התיקון של החר" ענה השכן בלי להתבלבל. יאיר לא הבין ולכן גם לא הגיב.

–"השוק סואן היום, זה קורה הרבה?" יאיר ניסה את כוחו בהתחלת שיחה שתשכח את קודמתה.

–"פעם בשבוע, כאשר האמהות מגיעות" ענה לו קול השכן מאחור.

–"מי? מי אלה האמהות?"

–"אמהות הכוהנים, מגיעות לכל עיר אחת לשבוע לחלק מזון ובגדים לאנשי העיר".

–"מה? למה הן עושות זאת אנחנו הרי..." והשתתק מכיוון שלא רצה לשמוע מה שפיו רצה לומר.

השכן חייך, יאיר יכל להרגיש את חיובו בלי להסתובב.

–"תגיד את זהו ממי אתה מתבייש? ממני? מעצמך?" דיברו של השכן הפך בבת אחת לבטוח ומלגלג. "אנחנו רוצים במות הכוהנים. למה אתה לא אומר את זה? הכרטיס שלך החוצה! אתה מתבייש מהחופש שלך?" ועכשיו כבר צחק, צחוק עמוק, כאילו שמע בדיחה מצוינת.

יאיר החל להתעצבן, הוא הסתובב לעבר האיש וצעק: "מה כל כך מצחיק? לך טוב עם החיים האלה? אתה מאושר מזה שהחופש שלך תלוי בחיי אדם שלא עשה לך כלום?"

האיש שתק כמה רגעים כמו רצה לתת לנער להירגע.

–"החירות שלי לא תלויה בשום אדם חוץ מעצמי וממנו" אמר לבסוף, וסימן בידו אל על.

בתייהם כבר נראו באופק ויאיר חשב שמוטב כך כי לא יכל עוד לטבול את המתח העצום ששרר על גבו של סוס בודד, כשהגיעו לביתו של עיבל קפץ הזקן מן הסוס בלי לבקש מיאיר לעצור. לפני שהסתובב לביתו קרא לעבר הנער: "אתה מוזמן אליי מחר בבוקר, אם עוד לא הספקתי לעצבן אותך". אמר ופנה לביתו.

4

לאחר התלבטות לא ארוכה בעוד בוקר הנידון להיות מיותר כקודמו עשה יאיר את המרחק הקצר בין ביתו לבית השכן. יאיר דפק בדלת פעם, פעמיים, המתין ודפק שוב, פתח את הדלת בחשש ונכנס. עיניו קלטו מראה שלא הכיר.

הבית כולו היה צבוע ירוק, אך לא מצבע הקיר, חדר הכניסה היווה מעין רחבה גדולה של עצי פרי קטנים המחולקים בחלקות אדמה שונות. ליאיר היה קשה לקבוע כמה מיני עצים או פרות צמחו בחדר אך הבין שיגזלו ממנו רגעים ארוכים אם ינסה למנותם. בזוית עינו הבחין בשכנו נגלה אליו מאחורי עץ סבוך במיוחד כשכובע הקש מותאם היטב לראשו.

- "טוב שבאת, עכשיו התחלתי קטיף חדש" אמר ונעלם בינות לשיחים לעבר חדר הפנימי.
 - "קטיף?! מה אתה עושה כאן בפנים? מתי הספקת לבנות את כל זה?" מוחו של יאיר עדיין לא השכיל להבין מה רואות עיניו.

- "יש לך מושג מתי נפטר הכהן הגדול האחרון?" ענה עיבל רק על שאלתו האחרונה.
 עיבל סימן ליאיר להתקדם אחריו בשעה שיידו האחת אוחזת סלסלה גדולה וידו השנייה קוטפת פרי אדום וקטן שיאיר לא ידע להגות את שמו.
 - "כמו שהבנת אני עוסק בחקלאות" החל השכן להסביר "אבל אני לא חקלאי רגיל, אני מחפש לגדל מינים שאף אדם לא גידל לפני".

- "מה?" יאיר חטף בתנועה מהירה ומזלזלת את אחד הבלוטים שנקטפו ודחפו לפיו, עיבל הביט בו בחיוך. - "זה נס! איך יצרת כזה דבר?" שאל יאיר בפה מלא טעם של קטיף אדום.
 - "נסים מתרחשים כל הזמן, התפקיד שלנו הוא רק להצביע עליהם ולמצוא אותם" השתמש עיבל שוב באחד ממשפטיו הסתומים "ועכשיו תפסיק לבהות בי כמו איזו פרה ותתחיל לעזור לי כאן".

רק לאחר כמה שעות ישבו סוף סוף בחצר ביתו של עיבל, על מרפסת עץ הצופה אל נופם האינסופי של הרי הגליל. יאיר התיישב וחש איך העייפות מזדחלת מרגליו ומתפשטת לעבר כל גופו, אך ראשו לא התעייף, הוא התמלא בסימני שאלה המופנים לשכנו.

עיבל ניגש לכסא הנדנדה והתיישב, הסיר כובעו והוציא מקטרת מכיסו, נראה שהיה מורגל בישיבה מעין זו בסופו של כל יום עבודה. "אני לא אספר לך איך בניתי את כל

מה שראית" ניגש עיבל היישר לעניין, כאילו מחשבותיו של יאיר דיברו אליו "אבל ברצון אוכל לספר לך למה התחלתי את הכל". יאיר אישר בשתיקתו.

עיבל כבר החל לפלוט ענני עשן סמיכים המתאימים עצמם אל ארשת פניו הקשות. "אף אדם שמגדיר את עצמו נורמלי לא ירצה לחיות כאן. כולם מגיעים לכאן ומקללים את גורלם שהביא אותם הנה, אך לרובם הקללה מתחילה ביום בו הם דורכים על אדמת העיר. הם מגיעים במטרה יחידה וקדושה המרוכזת במילה – חופש" יאיר הבחין שהוא מהנהן לעומת עיבל "חופש מגואל הדם שרודף אותם בעולם האמיתי ובעולם שבנו במוחם, חופש מאותו מצפון הקורע אותם, יום שעה שעה מאותו רגע מקולל שגרם להם להגיע עד הנה, חופש מעיר המקלט".

–"אך בגלל אותה מטרה ממש – הם שוקעים איש איש ברצונו, בחלומותיו ובגאולתו האישית, כמובן שחוץ מלחלום הם לא יעשו דבר בשביל אותו חופש דמיוני".

"בשלב מאוחר יותר, וגם את זה כבר הספקתי לראות, הם משכנעים את עצמם שהריקבון שלהם הוא סוג של כפרה על אותו יום אומלל ואותה מחשבה נותנת להם את היכולת להמשיך חיים נורמלים לכאורה".

–"דווקא" ענה יאיר "העירירה הזאת מנהלת את עצמה לא רע בכלל. ראיתי הרבה אנשים עובדים".

–"אנשים שמחייכים ראית?" ענה עיבל בלחש בלי להפנות את ראשו מהאופק.

"אנשי העיר הזאת שורדים, לא חיים. מתי מישהו פנה אליך במקום הזה? כל איש לעצמו ולדמיונו. האשליה 'למחר טוב יותר' – זה הדבר המשותף לכולם. והם לא יכולים לעשות שום דבר בשביל זה"

–"לך טוב פה? אתה לא רוצה לצאת מכאן?"

–"המקום הזה הוא גן עדן שאף אחד עוד לא גילה, אף אחד עוד לא נתן לו הזדמנות. מקום שנותן לך את ההזדמנות לתיקון, לא הרבה מקבלים הזדמנות כזאת". ונראה ליאיר שפעם ראשונה קלט עיפיו של עצב וחולשה בפני הברזל של עיבל "אין לי סיבה לרצות לעזוב, לא יותר מהעיר הקודמת בה התגוררתי".

יאיר רצה לשאול את עיבל היכן גר פעם אבל החליט ששמע מספיק לערב אחד.

5

ערב שבת היה היום הכי מוצלח לסוחרים בשוק העיר קדש, היה זה היום הראשון לעסק הקטן של 'עגבניות עיבל'. מובל על ידי סוסו הגיע יאיר לשוק אך הפעם עם עגלה רתומה מאחור. קשה היה לפלס דרך בין תושבי העיר הדחופים והנדחפים אך לבסוף יאיר ועגלתו נעמדו במרכז השוק. עובדה שבפני עצמה נראתה תמוהה לעוברים ומעצבנת למוכרים. יאיר ירד מהסוס ובתנועה חדה הסיר את הכיסוי העבה מעל סחורתו.

נראה שנוצרה מן דממה מופלאה סביבו לכמה שניות, אך לאחר שנגזזה הוחלפה במטח שאלות:

–"מה זה?"

–"מה הוא מוכר?"

–"אוכלים את זה?"

–"זה נראה כמו עגבניות"

–"אין סיכוי, זה הכלאה של משהו"

–"מותר בכלל לאכול את זה? יש פיקוח על מה שמוכרים פה?"

–"ראיתי שהחמור טעם מזה לפני דקה"

–"אדיוט זה סוס"

–"מי זה המוכר בכלל? הוא חדש? אני לא מכיר אותו!"

–"הוא כבר כמעט שנה כאן, מתבודד בקצה העיר"

–"איפה הוא מגדל את הפרי הזה? פה בתוך העיר?"

–"מותר לקבל כאן אדמה לגידול פרטי? איך לא ידעתי?"

–"צריך לדווח לרשויות!"

וכשנמוגו השאלות, הלחישות והטרוניות נעלמו גם האנשים סביבו, אך עגלתו נותרה כמעט מלאה. התושבים פחדו מירק חדש ולא מוכר, לא ידעו איזה טעם ישאיר בפיהם ובחיהם, ומכיוון שלא ראו את הצורך המידי בו המשיכו לדרכם. וכבר עוד מעט שבת ויאיר אורז את סחורתו.

6

"לפעמים יש לי הרגשה שנבראו עוד כוכבים בשביל העיר הזאת, כאילו הבורא הניח פרס ניחומים מעל ראשם של התושבים בעיר" עיבל בעוד ערב של עישון על מרפסת העץ, צופה ברקיע ומדבר לעצמו או ליאיר, למי מהם שמוכן לשמוע.

–"חשבת פעם לברוח?" שאל יאיר לאחר שהגיע להבנה שגם אם ימשיך להתבונן באופק החשוך לא יתגלה שום כוכב שהתחדש מיום אתמול.

–"לברוח? לאן? לפני כמה שנים ברח מכאן אחד מתושבי העיר, נפטר לאחר חודשיים"

–"איך?"

–"הפחד מגואל הדם הרג אותו או אולי הגואל עצמו, הגרסאות סותרות"

אותו יום אמצע שבוע היה, עוד מעט שקיעה והסוס כבר מוכן לדרכו העיוורת בחזרה לשגרתו הבהמית.

המכירות עלו ועמם מצב רוחו של יאיר, גם שמועות על מצבו של הכהן הגדול צפו ועלו ברחבת השוק מדי יום, שמועות שאף אחד לא יכל או לא רצה להוכיחם. יחד עם השמועות הגיעו גם ה'אמהות' לעיתים קרובות יותר כאילו לדחות את רע הגזרה. בתור דייר קבע במרכזה של הרחבה היה יאיר מאזין לשמועות וללחשוישים וצופה במתנות חינם הנחטפות מידי יום.

והנה השוק עומד להסגר ויאיר כבר עלה על סוסו בדרכו חזרה, אך לפתע נשמעה צפירה עמוקה ומיללת כמו בוקעת מהאדמה ומתפרצת לכל עבר. קומץ האנשים שעוד נשאר בשוק בשעה המאוחרת נעמד דום כאילו בסימן מוסכם מראש וכשצפירה זו התפוגגה לה באוויר הביטו התושבים אחד בשני, פנים ועיניים לא מכירות אך מבינות דבר אחד משותף – הקץ לגלות הגיע.

לרגע נדמה כי חצי חיוך עולה על פני המתקבצים ואפילו קול צחוק מתפרץ נשמע עולה מאחד הבתים, צחוק עצור של שנים, הנשמע כאילו בעליו הופתע מעוצמתו. יאיר לא התעקב כדי לבדוק מי הוא החוטא בשמחת האבלות, הוא כבר דהר.

כאשר פרץ בריצה לביתו של עיבל כבר חיכה לו שם שכנו על אותו כסא, מחזיק באותה מקטרת ומתנדנד באותה שלוה.

–"שמעת?" יאיר לא הצליח להוציא יותר ממילה אחת בגלל ההתרגשות והריצה.

–"זוהי תרועה שלא הרבה זוכים לשמוע" הנהן עיבל.

–"אז למה מחכים? תתחיל לארוז!" יאיר שם לב שצעקה נפלטה מפיו.

–"אי אפשר ללכת כרגע, העונה רק בתחילתה, הקטיף עדיין לא התחיל" עיבל אמר את המילים באותה שלוה בה דחה ארוחה טובה או טיול בשמש.

יאיר חשב שהזקן השתגע. כל כך הרבה פעמים דמיין את הרגע, אך לזה לא היה מוכן. "אתה בסדר? אתה לא מביין? זהו! נוסעים, הולכים, רצים הביתה! בלי עגבניות קטנות, בלי אנשים עלובים, בלי גואלי דם... למה אתה לא מחייך לפחות?" יאיר הרגיש שהוא מתחיל לבכות בלי שום סיבה הנראית לעין.

–"בוא שב איתי קצת" הציע עיבל. יאיר נענה בשתיקה.

כך יורד הערב על הגליל אך אינו שקט כקודמיו, רחובם שאיש לא הכיר הפך לפתע להיות הומה אדם. שביל הרחוב הצר נעשה לדרכם של אנשי העיירה לעבר החופש – המתלבש בשערי העיר.

שני השכנים – נער וזקן, סוחר וחקלאי, תלמיד ומורה יושבים על מרפסת העץ, מעשנים וצופים בשקיעה שנראתה באותו היום יפה במיוחד.

- "הם יחזרו לחייהם הקודמים?" קרע יאיר את השתיקה מבלי להסיר עין מהנחיל האנושי הזורם על פתח ביתם.

- "שאלה מצוינת" עיבל נראה מהרהר "לא כולם יצליחו, אלה שהיו פה יותר מידי והפכו את עצמם לעבדים של חלומות שווא ימשיכו לחלום בכל מקום שאיליו ינדדו. שלווה לא תהיה להם".

השמיים האדימו ושמי הגליל הפכו לתערובת צבעים כהה, כאילו ההרים הגבוהים הכריזו תגר על השמיים ופצעו אותם.

- "ומי כן יצליח להמשיך בחייו?"

- "אלה שקנו את העגבניות הקטנות" ענה עיבל וינק לפיו שאיפה ארוכה במיוחד.